

Motion till riksdagen 2021/22:3487

av **Marléne Lund Kopparklint (M)**

Motverka bidragsfusk inom studieförbund

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning kring hur man på bästa sätt kan motverka bidragsfusk hos studieförbund och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Genom forskningsrapporter om våldsbejakande extremism och antidemokratiska krafter har experter från Försvarshögskolan, och Malmö universitet, flera gånger stött på problemet med systematiskt missbruk av folkbildningssystemet som motverkar en demokratibaserad värdegrund. När fuskskandalen kring utbetalningar av miljonbelopp till studieförbund som fejkade deltagare dök upp chockerade och upprörde det svenska folket rejält. Det krävdes kraftfulla åtgärder från flera håll, inte minst från upprörda skattebetalare.

Miljontals kronor visade sig ha betalats ut till tio studieförbund runt Järvafältet i Stockholm; av dessa har åtta fuskat till sig bidrag. Staten delar varje år ut över 4 miljarder till folkbildningen. Hösten 2020 avslöjades Folkbildningsrådet med ett stort bedrägeri, detta enligt TV4 den 10 september 2020. Det visade sig att studieförbund hade fejkade deltagare och att pengarna misstänktes gå till finansiering av extremism och organiserad brottslighet.

I samband med detta kom också signaler om att det finns omfattande fusk på andra ställen i landet.

Det finns en oförmåga att hindra fusk och felaktiga utbetalningar, något som Riksrevisionen tog upp i en uppföljningsrapport 2015. Riksrevisionen rekommenderade att Folkbildningsrådet skulle kontrollera bidragen hårdare och att regeringen skulle ställa tydligare krav på Folkbildningsrådets myndighetsutövning. I rapporten konstateras också att Folkbildningsrådets fördelningssystem inte har fått de kvalitativa kriterier som riksdagen beslutat om. Kontrollen är ineffektiv, och uppföljningen och utvärderingen belyste inte huruvida syftet med bidragen uppfylldes.

Trots detta har Folkbildningsrådet som organisation aktivt drivit opinion för fortsatt stöd till det kritiserade studieförbundet Ibn Rushd, trots att problemen med Ibn Rushd är uppenbara. Experterna Magnus Ranstorp, Aje Carlbom och Peder Hyllengren har studerat förbundet och de har konstaterat att Ibn Rushds medlemsföreningar bjudit in antisemitiska och våldsbejakande predikanter, vilket ledde till att Göteborgs stad stoppade sitt stöd till förbundet då även medlemsföreningar där bjudit in hatpredikanter, förespråkade olika arvsregler för män och kvinnor, bjudit in personer som förespråkade dödsstraff för att lämna islam och haft medlemsföreningar som är en del av den turkiska religiösa myndigheten Diyanet.

Ibn Rushd slår rutinmässigt ifrån sig kritiken, men inget annat studieförbund brottas med liknande grundläggande demokratiska värderingsproblem. Vid granskning av exempelvis Ibn Rushds årsredovisning framgår även att förbundet ackumulerar omfattande summor samtidigt som statsbidragen kontinuerligt ökar.

Ett av grundkraven från riksdagen till Folkbildningsrådet är att säkerställa att demokratin stärks och utvecklas. Detta förefaller omöjligt om Folkbildningsrådet inte känner till vilka samarbetspartner lokala föreningar som Ibn Rushd samarbetar med.

Utrymmet för fusk har inte begränsats. Folkbildningsrådet lever inte upp till de krav som riksdag och regering ställer för statliga bidrag till folkbildning. Nyckeltal för indikatorer på den som anordnar en verksamhet och rimlighet behöver begäras in löpande under året och samordnas förslagsvis centralt på SKR för att underlätta för kommuner och regioner. Studieförbunden bör inte själva vara med i varken framtagande av nyckeltal eller kontroller av uppenbara skäl.

Det behövs en löpande central kontroll av hur studieförbunden anordnar sina verksamheter, så att bidragsfusk motverkas.

Marléne Lund Kopparklint (M)